

ИНСТИТУТ ЗА
СРПСКИ ЈЕЗИК
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ
НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК ИНСТИТУТА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ III

СРПСКИ ЈЕЗИК И АКТУЕЛНА
ПИТАЊА ЈЕЗИЧКОГ ПЛАНИРАЊА

FILOLOŠKO-UMETNIČKI FAKULTET
BIBLIOTEKA

ФИЛУМ
BIBLIOTEKE

B S
12120/3

000022924

COBISS

Београд
2016

ЗБОРНИК ИНСТИТУТА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ III

СРПСКИ ЈЕЗИК И АКТУЕЛНА ПИТАЊА ЈЕЗИЧКОГ ПЛАНИРАЊА

Уређивачки одбор:

Иван Клајн, редовни члан САНУ,
Предраг Пипер, редовни члан САНУ,
др Срето Танасић, научни саветник

Главни уредник:
Срето Танасић

БЕОГРАД
2016

СIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41'26(082)
821.163.41'272(082)

ЗБОРНИК Института за српски језик САНУ. 3, Српски језик и актуелна питања језичког планирања / уређивачки одбор Иван Клајн, Предраг Пипер, Срето Танасић ; главни уредник Срето Танасић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 203 стр. ; 24 cm.

„У Зборнику се објављују реферати са научног скупа 'Српски језик и актуелна питања језичког планирања' ...“ --> Предговор. – Тираж 500. – Стр. 7–8: Предговор / Срето Танасић. – Напомене и библиографске референце уз текст. – Библиографија уз сваки рад. – Резюме; Summary.

ISBN 978-86-82873-52-5

1. Танасић, Срето [главни уредник] [члан уредничког одбора]
[аутор додатног текста]

а) Српски језик – Стандардизација – Зборници б) Србија – Језичка политика – Зборници

COBISS.SR-ID 221223948

Издавач:
Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36

За издавача:
Др Срејко Танасић

Рецензенти:
Академик Иван Клајн
Проф. др Живојин Ситанојчић

Коректура:
Марија Селаковић

Припрема за штампу:
НМ либрис

Штампа:
Чиїоја шїїамїа

Тираж:
500 примерака

Објављивање ове публикације финансијски је помогла
Српска академија наука и уметности

САДРЖАЈ

.....	7
.....	9
.....	19
.....	25
.....	35
.....	41
.....	53
.....	61
.....	83
.....	95
.....	105
.....	115
.....	131

Рајна М. Драгићевић О речима године и лексичком планирању српског језика	137
Милорад П. Дешић Српски стандардни акценат и новија лексика	147
Ђорђе Р. Оташевић Планирање и српска лексикографија	153
Владан З. Јовановић Савремена српска терминологија и термилошка лексикографија	163
Марина М. Николић Језичко планирање и интернет	177
Виктор Савић Свеобухватни задаци пред проучаваоцима српскословенског језика	187
Закључно саопштење	203

ПРЕДГОВОР

У Српској академији наука и уметности у Београду одржан је 28. октобра 2013. научни скуп „Српски језик и актуелна питања језичког планирања“. Овај скуп организовали су Одељење језика и књижевности САНУ, Одбор за српски језик САНУ, Одбор за стандардизацију српског језика, Српска академија и Фонд „Ђорђе Зечевић“ за неговање и унапређење српског језика. У Организационом одбору скупа били су академик Иван Ђорђевић, председник Предраг Пипер и проф. др Срето Танасић, председник Одбора, а секретари одбора су били мр Јован Вуксановић и доцент др Милана Николић. Учеснике скупа је, између осталих, поздравио и академик Владимир Костић, председник САНУ. Скуп представља наставак традиционалних српских лингвиста ради разматрања актуелних питања српског језика. Наиме, од када је пре деветнаест година (12. 12. 1997) основан Одбор за стандардизацију српског језика од представника свих институција одговорних за изучавање, стандардизацију и бригу о статусу српског језика, учествовао је заједничко деловање српских лингвиста, у шта су укључени и привремено одржавајући научних скупова. Одбор је основан и извршава задатке за језичким планирањем које би водило одговарајућој језичкој политици и пракси.

Овај је други научни скуп који се организује под кровом Српске академије наука и уметности који има за тему српски језик и актуелна питања језичке политике. Први је, управо под наведеним насловом, одржан 14. октобра 2013. године. На крају је издато *Закључно саопштење* из кога се могу издвојити две ствари. Прво, констатовано је да „постоје бројни проблеми у области језичке политике у Републици Србији и да се ти проблеми најбоље могу решавати у пуној сарадњи надлежних министарстава и националних савета, с једне стране, и научних и стручних установа, с друге стране. Проблеми се испољавају у одсуству јасног државног програма језичке политике у Републици Србији“ – па се даље набрајају ти проблеми. Друго, закључено је да би научне скупове под називом „Српски језик и

В работе речь идет об одном сегменте языкового планирования – о планировании издательской деятельности. Языковое планирование представляет собой ряд разнообразных, взаимно связанных видов деятельности, которые в то же время ведут к одной цели – осуществлению установившейся языковой политики в стране. Языковое планирование обязательно подразумевает и планирование издательской деятельности. Регулярные и плановые публикации результатов, значимых для кодификации, имеют большое значение для осуществления языковой политики в области нормирования языка. На данный момент перед сербистикой стоит много важных задач, относящихся к стандартному сербскому языку. Известно, что работа над ними лет тридцать назад приостановилась, почти остановилась, допустим, сразу после утверждения «Новисадского договора». Из печати вышел только *Правовис српскохрватског језика*, а тогдашний важный собеседник – хорватские лингвисты – вышли из общего проекта. С тех пор не изменилось ничего по известной причине, сербская сторона не хотела односторонними нормативными решениями оставить в стороне сербов в Хорватии, позже и в БиГ. Когда сербский язык снова стал сербским, возникли и условия для его нормирования. Это выделяется и в документе Комитета по стандартизации сербского языка: необходимость систематического нормирования, выпуск справочников, необходимых для «применения соответствующих инноваций в нормативистике и в языковой практике». В работе подчеркивается, что издательская деятельность, которая служит осуществлению языковой политики, должна быть результатом продуманной и согласованной политики учреждений, которые несут самую большую ответственность в области изучения и стандартизации сербского языка, с одной стороны, и государства, с другой стороны. В работе указывается на обязательность планирования издательской деятельности в соответствии с совокупностью сербского языкового и национального пространства и специфическими обстоятельствами, в которых находится сербский язык и его носители в настоящее время в некоторых странах.

Ключевые слова: сербский язык, сербское языковое пространство, языковая политика, языковое планирование, издательская деятельность.

МИЛОШ М. КОВАЧЕВИЋ*

Филолошки факултет Београд

Филолошко-уметнички факултет Крагујевац

О НОРМАТИВНОМ СТАТУСУ СИНОНИМНЫХ И БЛИСКОЗНАЧНЫХ ТВОРЕНИЦА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

У раду се, поводом иницијативе за подизање „Споменика београдском читачу“, разматра питање нормативног статуса синонимних и блискозначних твореница у савременом српском језику, и то на основу семантичког статуса суфиксалних изведеница на *-ач* и *-лац*. Суоднос значења тих двају суфикса детаљно је анализиран на примјеру двају лексичких твореничких парова: *носач* и *носилац*, с једне стране, и *читач* и *читалац*, с друге стране, и то уважавањем критеријума које нуди како лексиколошка тако и лексикографска литература српског и/или српскохрватског језика.

Кључне ријечи: синонимија, блискозначнице, творенице, деривациона норма, носач, носилац, читач, читалац, (не)маркиране јединице.

1. Кад се говори о синонимима, обично се говори о најмање двама језичким јединицама које имају различите форме а подударно значење. Под подударношћу значења притом се по правилу не сматра само апсолутна идентичност, него се, како то Л. Згуста наводи, „идентичност значења која је потребна за синониме може схватити на два начина: или као апсолутна идентичност или као веома велика сличност. У већини случајева термин синонимија користи се тако да покрива оба случаја, идентичност и велику сличност смислова. Добро је, међутим, резервисати термин *синонимија*, *синоними*, по потреби специфициран атрибутом *ајсолућна*, само за случајеве апсолутног идентитета у смислу. За велику сличност 'смислова' користимо термин *блискосинонимија*, *блискосиноними*“ (ZGUSTA 1991: 88). У србистици и/или сербохрватистици од наведених су

* mkovacevic31@gmail.com

